

הלכות ציצית סימן טו מז

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יח]

ובדינים והנהגות (פ"ב אות ה) הובא, שהחזו"א היה מקפיד שלא לתפור סביב הנקב חוטים מאותו המין.

ויותר טוב שלא יתפרגו בחוט לבן רק בחוט צבוע, שאין נזהגין עמה לעשות הציצית רק לבגים¹³.

סימן טז

שעור טלית

[משנ"ב ס"ק א]

בתשובת ר"מ מינץ סימן קי מפלפל היאך יוצאין בדי' קנפות הקטנים מזה השעור? ותרף דבריו, דמוטב לילך בקה מלילך קל היום בלי ציצית¹⁴.

1) ובטעם הדבר, כתב בשו"ת תורה לשמה (סי' ב), שכיון שיש בזה זכר למצוה, יש שכר על זה, וכעין מה שכתב השר"ע לקמן (סי' תרמט סי' ו'), שבשעת הדחק שאין בנמצא לולב כשר, יש ליטול לולב פסול בלא ברכה.

וכיוצא בזה כתב המשגיב לקמן (ס"ק ד), לענין מנהג האשכנזים הלובשים חתיכת בגד קטן ומטילים בו ציצית, שמכוחים בזה על כל פנים שלא לבטל מצות ציצית כל היום. והא"א (בוטשאטש, מגיא ריש הסימן) כתב שהלובש טלית קטן כזו ניצול מעונש בעידנא דריתחא ח"ו.

13) והחזו"א הקשה (או"ח סי' ג ס"ק יט) מדוע לא מועיל חוט צבוע, הרי כיון שלמנהג שנהגו לעשות את החוטים בצבע לבן אין עיקר בהלכה, וגם אין איסור לשנות ממנהג זה, ואין זה אלא כמו שעושה ערצה כדי שלא יכשל, לכאורה יש לומר שלא פלוג חכמים בדיון זה, ונשאר בצ"ע.

[משנ"ב ס"ק כה]

דקביב הנקב אסור לתפור בחוט לבן. ובטליתות שלנו שהם של צמר אין להקפיד קלל, כפ"ל¹⁴.

14) וכן בטליתות של שאר מינים אם תופרם בחוטים ממין אחר, כמובאר לעיל (ס"ק יא). ויש הנוהגים לתפור סביבות הנקב בחוטי לבן העשויים כותנה, אף בטליתות העשויות כותנה. ובישוב מנהגם יש שכתבו (בית ברוך כלל יא ס"ק רי בהערה), שסומכים הם על דעת הערוך השלחן (סי' ו-טו) שכיון שרגילות היא בזמנינו שחוטי הציצית עשויים צמר, שוב לא חוששים שמא יקחו מחוטי התפירה לציצית, ולשיטת רש"י הותר דין זה לגמרי.

י' הנהח מיטונו פוק
א' סתכלות ציצית
לפרוש בבתי יוסף

הלכות ציצית סימן טו מז

קף הטיל בו ציצית, אם הוא של צמר, (ט) קשר לכלי עלקמא, ואם הוא של שאר מינים שדרך לתפר בחוטין של אותו המין, (כ) לא יתפר (ח) [ט] לדעת רש"י. (ט) (כ) ואם נקרע ותפרו ואחר-כך הטיל בו ציצית, (י) *איכא לספוקי: ו' התופר חתיכת בגד (יב) בכנפי הטלית, וכן מה שנוהגים לתפר סביב הנקב שהציצית בו, אם הטלית (כב) של משי ותופרו (כג) בחוט משי (כד) לכן, יש לחש בדרך לדעת רש"י שלא תהא שום תפירה (כה) למטה משלש ולמעלה (יג) מקשר גודל: הגה והוא הדיון (כו) בכל מקום שתופר בחוט שהוא מין הציצית, דחלישקו שמה יתח אותו חוט לחוט הציצית (תי"ה סי' מו ובשם הגהות מיימוני):

טז שעור טלית, ובו סעיף אהר:

א *שעור טלית שחייב בציצית, שיתקפה בה בארץ וברחב ראשו (ב) (ג) ורבו (א) של קטן

שערי תשובה

[ט] לדעת רש"י. עב"ה"ט. וכתב הרדב"ז ת"א סי' ש"לב: טלית שנקרע תוך ג' ולא הגיע הקרע עד הנקב אשר הציצית מליו בו, ולא נפסק אלא נקרע מצד אחר והשני שלם, מתר לתפר אותו; אף כדי לצאת שיטת רש"י, יתפר אותו בחוטין שאינם מן הציצית והטלית, ואם נפסק לגמרי לא יתפר כלל ואפלו בחוט משי או קנבוס, ע"ש: [ג] ורבו של קטן. עב"ה"ט. ומ"ש שיהיו הכתמים רחבים כר', עין בשאלות יעקב ת"א סימן כ' שכתב שאין קפידא שיהיו הכתמים רחבים; ומה שכתשנו משום דאמי אוריא כ"י לימא אלא באורי הנחשב כמחצה ע"י לבור, אבל לא כבגד, דלא בעינו לאצטרופי לאוריא בהרה, לא אמי אוריא ומכיל לה. ועין בש"ת תקם צבי סי' נט, ע"ש. ועין בב"ר"י שיש דעות שונות בשעור הטלית קטן, ויש לעשות שיקוף הראש וכל גוף האדם עד הסוף פנים ואחור, ע"ש בשם מהר"י צמח. ומ"ש בבתי"ש בשם האר"י ז"ל שלא יהיו פתי ורועות לטיק, הנה פתי ורועות ארבים כמו שעושים למלבש עליו, אבל מ"מ יכול לעשות כמו נקב שחנקים בו הדיים. ועין בבכתי האר"י שהיה לובשו על חלוקו טקט ואינו מלביש בו את ראשו, ומ"מ בשעת הברכה עשה גטיסה

לעשות הכתמים רחבים, דלא לימי אוריא דהאי ניסא ודאי ניסא ויכשל לה, מ"א. ובספר פרי"ה ארץ כתב בשם ספר דרך החקמה, ששעורו ג' רבעי אפך בארץ וחצי אפך ברחב; ושעור טלית גודל הוא שיקפה ראשו ורבו בעטיפה יוגיע עד הסוף, ע"ש. כתב האר"י ז"ל: טלית קטן יותר טוב שלא יתהה בו פתי ורועות. ואל לכש טלית ונתקפל קצת בדרך לובש בגדים, ואחר שנתקפל אין בו כשעור כדי להתכסות בו ראשו ורבו, כתוב בתשובת בתי יעקב סימן קו דכיון שעומד להתפשט כפשוט דמי אף שלא נתפשט עדין, והרי זה בו כשעור, ע"ש. ועין בב"ר"י תנא. טלית קטן שיש בו כדי לכסות ראשו ורבו ונ"י התפירה אין בו כשעור, פטור

באר היטב

ר"ל ולא נשאר ושעור קשרו אגודל: (ט) לדעת רש"י. ודוקא קשהנרע למעלה מקשר גודל, כמ"ש סי' (ט) ואם נקרע. סי' פ"ה: (י) איכא לספוקי. לדעת הרא"ש לא מהני. וזכר פתבתי סי' ו' שש"ו חולק דאין פאן ספק וכ"ע מודו ולאחר תפירה אם הטיל בה ציצית דכשר, ע"ש, ועין בשכנה"ג ובע"ת: (יב) בכנפי הטלית. השעם שנוהגין לתפר חתיכות בגד בכנפי הטלית אע"פ דיש אוקרין סוף סי' יא. משום דרב בגדים אפלו חרשים יש תפירה תוך ג', וד"ע כמאן דפסיק דמי, לכן נוהגין חתיכה של ג' על ג' שאין בה שום תפירה, מ"א: (יג) מקשר גודל. דשם הוא מקום ציצית:

(ח) ורבו של קטן. הינו קשהו בו ט'. בתשובת רמ"ם מפלפל היאך יוצאין בד"קנפות הקטנים מזה השעור; והי' דמוטב לילך בהם מלילך כל היום כלא ציצית, ובר"מ סי' ח כתב ללמד העם שיקרכו בבקר על טלית גודל ויפטרו את הקטן וילכו בו כל היום; ומ"מ אם אפשר לאדם שיצשה גודל שהוא כשעור, מה טוב ומה נעים, עכ"ל. וכתב מ"מ בשם מהר"ל דיש לעשות הכתמים רחבים, דלא לימי אוריא דהאי ניסא ודאי ניסא ויכשל לה, אפך ברחב; ושעור טלית גודל הוא שיקפה ראשו ורבו בעטיפה יוגיע עד הסוף, ע"ש. כתב האר"י ז"ל: טלית קטן יותר טוב שלא יתהה בו פתי ורועות. ואל לכש טלית ונתקפל קצת בדרך לובש בגדים, ואחר שנתקפל אין בו כשעור כדי להתכסות בו ראשו ורבו, כתוב בתשובת בתי יעקב סימן קו דכיון שעומד להתפשט כפשוט דמי אף שלא נתפשט עדין, והרי זה בו כשעור, ע"ש. ועין בב"ר"י תנא. טלית קטן שיש בו כדי לכסות ראשו ורבו ונ"י התפירה אין בו כשעור, פטור

באור הלכה

בדקסוס אחר-כך "איכא לספוקי", וכמו שכתב מהר"א, ולא רצה לומר בה ג"כ כן "איכא לספוקי", משום דבאמת טובר לעקר הדיון לשיטת רב עמרם, וכמו שכתב בבתי יוסף, לכה לא מסים עקר ספקו רק על הדיון שכתב אחר-כך, דשם הספק הוא גס"פן לשיטת רב עמרם וכמו שכתבתי במשנה ברורה, עין שם: * איכא לספוקי. עין במשנה ברורה. ועין בהג"ר"א שכתב דקנת המתפר דאף לדעת רש"י נמי איכא לספוקי אף אם תפרו בחוטין של אותו המין, דשמה לא אסור לרש"י אלא להתחלה ולא לפסל דיעבד:

משנה ברורה

חוטו (לד) מין אחר. ויותר טוב שלא יתפרנו בחוט לכן (לה) רק בחוט צבוע, שאין נוהגין עמה לעשות הציצית רק לבגדים, ועל כן אין לגזר שמה ישיר מחוט התפירה לשם ציצית: (יט) קשר לכלי עלקמא. (ט) דלרש"י פיון ששהבגד הוא של צמר אין לחש שישיר בחוטו שאר מינים לשם ציצית, ולרב עמרם פיון דנשתיר כל-שהוא לא נתבטל מתורת בגד, וכנ"ל בפעיף הקודם; וכל-שכן דליש-אומרים שבפעיף הקודם קשר הכא, פיון דהשלת

הציצית היה אחר התפירה: (כ) לא יתפר. רוצה לומר באותו המין, אבל במין אחר יש להקל. ויותר טוב בחוט צבוע וכנ"ל בסעיף-קטן יח: (כא) ואם נקרע וכו'. רוצה לומר שנקרע (לו) פלה מנקב עד סוף השפה, לכן איכא לספוקי, דאף אם הבגד הוא של צמר ויתפרנו בחוטו שאר מינים, דלרש"י בנדאי מתר, אפלו הכי (לז) אפשר דלרב עמרם פסול, דכיון דלא נשתיר כל-שהוא, הלא מבאר בפעיף הקודם דלרצה הראשונה כמאן דפסיק דמי, ולא יועיל תפירה אף אם ירצה להטיל ציצית אחר-כך; ואפשר דהכא עדיף, דהלא הכנה הוא שלם משני צדדיו ורק באמצע נפסק, (לט) וזהו הספק של השלחן-ערוף. ועין בט"ו שחולק, ופוסק דאין פאן ספק, דלכלי עלקמא אם הטיל בו ציצית לאחר התפירה דכשר, ומפל מקום יותר טוב שיראה קדם התפירה לתת תחת הנקב חתיכת בגד של שלש על שלש ויצא ודי הכל; ואם אי אפשר לו, יש להקל כהט"ו, דבלאו הכי הלא כתבנו בסעיף-קטן טו דרצת האחרונים דתפירה מחשיב חבור ומועיל אף בנקרע הכנה לגמרי ממקומו: ו (כב) של משי. דאם הוא (מ) של צמר כבר נתבאר דאין לחש כלל ומתר להקצא תפירה אף תוך ג': (כג) בחוט משי. והוא הדיון אם הטלית של שאר מינים, ודוקא אם החוט הוא מאותו המין גופא, אבל אם החוט מן אחר (מא) יש להקל, דבנדאי לא יוכל לקח אותו החוט לציצית, דהרי אינו פוטר אלא במינו: (כד) לכן. דאם הוא צבוע (מג) גס"פן, אין לחש כלל שמה יתקפו לציצית, דאין אנו נוהגין לעשות ציצית צבועים, כמו שכתוב סימן ט סעיף ה: (כה) למטה מג' וכו'. דשם הוא מקום הציצית, אבל כשהתפירה למעלה מג' ולמטה מקשר אגודל אין לחש שיתקפו לציצית, כמו שכתוב סימן יא. וסביב הנקב אסור לתפר בחוט לכן. ובטליתות שלנו שהם של צמר אין להקפיד כלל, כנ"ל (כו) בכל מקום.

רוצה לומר אם נקרע ונשתיר ממנו כל-שהוא וכהאי גונא המבאר לעיל בסעיף ה:

א (א) של קטן וכו'. והינו בו ט' שנים. בתשובת ר"מ מינן סימן קי מפלפל היאך יוצאין בד' כנסות הקטנים מזה השעור; ונהרך דבריו, דמוטב לילך בהם מלילך כל היום בלי ציצית, ודבריי משה סימן ח כתב ללמד העם שיקרכו בבקר על טלית גודל ויפטרו את הקטן וילכו בו כל היום;

שער העיון

(לה) ארצות-התיים: (לו) הגר"א: (לז) מגן-אברהם: (לח) פרי-מנחם: (לט) כן משמע מהג"ר"א, ועין עוד בבאר הלכה: (מ) דרך-התיים: (מא) ארצות-התיים: (מב) מגן-אברהם:

הלכות ציצית סימן טז

ב המתהלך לבדו בשוק ואינו צריך אחר לשמרו: הגה (ב) *ואז חזב בעיצית, ורקא (ג) כשהגדול לוכשו פקמים מהלכות ציצית

באר היטב

מציצית, שם סי' קו וכ"כ בלקט הקמח: (3) צראי. ואם גדול מתבייש לצאת בו צראי לשוק אין לברך עליו. ואם הוא יוצא בטלית שאחרים אין יוצאין בו, בטלה דעתו, מ"א ועין ט"ז, עין בשכח"ג ובספר פרי"ה א"י א"י וכו':

משנה ברורה

ומכל מקום אם אפשר לאדם שיצעה גדול שהוא כשעור, מה טוב ומה צעיר, עד כאן לשונו. ויצעה (6) הפתחים של השלית קטן רחבים כרי שיהיו נקרים ויהיה עליהם תורת בגד ולא שם רצועות: (ב) ואז חזב בעיצית. גדול הלוכשה, לאפוקי אם אין בו זה השעור של ראשו ורבו, אז לכלי עלקמא פטור (3) אפלו אם הגדול יוצא בה באקראי ואין מתביישין, משמע מדברי הב"ח דחז"ל בעיצית: (ג) ועין בבאור הלכה: (ג) כשהגדול. (ג) בן י"ג שנה: (ד) לשוק. או (ד) לפתח ביתו ברחוב, אבל אם הגדול מתבייש לצאת בו אפלו באקראי לשוק לא חשיב כסות אפלו אם לוכשו בביתו. ויש (ה) חולקין בזה וסבירא להו דלא בעינן רק אם יש בו כרי לכסות ראשו ורבו של קטן. והסכימו (ו) האחרונים להחמיר שלא לברך על טלית קטן אף שיש בו כרי ראשו ורבו של קטן, אם הגדול מתבייש לצאת בו באקראי לשוק: (ד) דאף שהוא יוצא בטלה דעתו אצל כל אדם. ובענין שעור ראשו ורבו, כתב בספר פרי"ה א"י בשם ספר דרך חכמה ששעורו שלש רבעי אמה בארך וחצי אמה ברחב, וכתב על זה המצוה השקל והארצות החיים שאין סוף לזה מן הש"ס, ובפרט כמה שכתב חצי אמה ברחב. ומנהג אנשי מעשה (ו) לדרוך שיהיה בו אמה מלפניו ואמה מלאחריה. וכתב בית הצואר אין עולה למנקה. ובטלית קטן כזה יצא מן הספקות וכול לברך עליו: ועל-כפ"שנים (ט) לא יפחת משלש רבעי אמה בארך לכל צד: (ד) דאי לא הכי יש בו חשש ברכה לבטלה, כי כתבו האחרונים שמודו ונמצא ששעור ראשו ורבו של קטן הוא אמה וחצי, ועין בבאור הלכה. ומה שנוהגין האשכנזים (ט) שילקחין תחית בגד קטן אחר מלפניו ואחר מלאחריו ותופרין בהם רצועות ועושין בהם ציצית, אין יוצאין בזה כלל חובת ציצית, ומלכד שמבטלין מצות ציצית מברכין ברכה לבטלה בכל יום ועוקרים על י"א תשא: (8) גם אסור לצאת בו בשבת: (9) וכמבאר בסימן י"ג עין שם. ועל-כפ"שנים העושין כן לא יברכו עליהן, אלא יברכו בבקר על טלית גדול, ובהו לכו כל היום, כיון שמכונים על-כפ"שנים בזה שלא לבטל מצות ציצית כל היום, אבל כל ירא שמים לא יקמ על זה כלל, אלא יצעה בגד ממש, כל מדינה לפי מנהגו. ובאיה מקומות נוהגין שהבגד הנקרא קאמיע"ל או וועס"י הוא פתוח מלאחריו ועושין בו ציצית בדי כפפותיו, ואשרי להם, רק שצריך לזהר שיהיה רבו פתוח, וכן בטלית קטן שעושין במדינתנו וזהו בזה. ועין לעיל סימן י' סעיף ז' ח' מה שכתבנו שם. כתב הא"י: (י) טלית קטן יותר טוב שלא יהיה בו פתי ורועות. אם לבש השלית ותקפל קצת כדרך לוכשו בגדים, ואחר שהתקפל אין בו כשעור כדי לכסות ראשו ורבו, כתב בתשובת בית יעקב סימן קו דכיון שעומד להתפשט כפשוט דמי אף שלא נתפשט עדין: (10) ובהו יש בו כשעור, עין שם. ועין בבג"ת ח"א. טלית קטן שיש בו כרי לכסות ראשו ורבו, ועל-ידי התפירה אין בו כשעור, פטור מציצית, שם סימן סו, וכן כתב בלקט הקמח:

שערי תשובה

ואח"כ שלשלו עד העזר והנה מברך להתעטף ע"ש. ומ"ש בשם הבית יעקב ע"ש דמבאר דאף שרועה ללבוש כן קשהוה מקפל ואין בו שעור טלית מ"מ אסור ללבושו בלא ציצית שהרי עומד להתפשט ע"ש:

באור הלכה

* ואז חזב בעיצית. עין במשנה ברורה כמה שכתבנו "גדול הלוכשה", פרוש, כזה מירי השלחן צרופי. וילענן ארבע קנפות של קטן שהגיע לתוך שתיב אכיו לטלית בו ציצית. כמבאר לקמן בסימן יז. משעור בראשו ורבו של קטן כמות שהוא, ואם בר שית הוא משערין בראשו ורבו שלו, וזכב אכיו מדרבנן להטיל בו ציצית, פמ"ג כמ"ו. ומה שכתב עוד במשנה ברורה: אם דרך אנשי הפקום שהגדולים וכו', אף דבפ"ח נזכר סתם "להגדול יוצא בו בקבע" והוכח כמגן ארנס, מכל מקום נראה לי פשוט דכונת הב"ח הוא, כן, דאי לא הכי בטלה דעתו אצל כל אדם; וגם לשון המקרא "והגדול יוצא בה" דמנת דקמ"ח את דעו ורקא בצראי ולא בקבע, מוכח כן, ובהו הסתלקה השנת העלת-המדי מעל הב"ח והקנסת הגדולה. וזה נראה לפרש שהוא כונת המגן ארנס כמה שפסק בסוף דבריו וסתם דאם הוא יוצא בטלית שאחרים אין יוצאין בו בטלה דעתו, ולא פרש ורקא באקראי, משמע דאפלו בקבע, ולא סבב לנו טעם ומהו נגד דברי הב"ח, מורה לנו בזה שהוא אינו סובר כמו שפרש האליה בזה את דברי הב"ח דלא אמרין בטלה דעתו חזק שהוא הולך בו בקבע, דלמא. ועוד נראה כפשיטות דאפלו טלית שהקטן מתבשה בה ראשו ורבו, אם אין דרך שום גדול לילך בו בשוק אפלו באקראי, אף שהוא יוצא בה באקראי אין מוכן בטלה דעתו, ולדעת המגן ארנס פסק כמ"ה דאי להחמיר שלא לברך עליו, וזה גס"כ כלל המגן ארנס בטלית הקצרות, מדע דקא אדסמיק לה קאי דתרוי בטלית שהקטן מתבשה בה ראשו ורבו וצ"ח כפרי"ה מנדים שרוחם מאד בבאור דמנת דמנת המגן ארנס ופרש שסוף דבריו הוא כדמות ראה לדרבי הב"ח וקאי על טלית שאין בו שעור ראשו ורבו; ולא יתירין דבריו, גם בספר מתיבתא-השקל לא משמע כן, אלא הוא ודבר בפני עצמו ואדסמיק לה קאי, וכן מוכח בספר ארצות-החיים. ולפי זה נראה דאפלו אם הוא הולך בה בקבע בטלה דעתו. אף אפלו אם חמצי יומר דכיון שהוא הולך בה בקבע אצל לא אמרין בטלה דעתו אצל כל אדם. מכיון שהבגד חשיב בגד אצל קטן שיש בו כרי לכסות ראשו ורבו, על-כפ"שנים בזה שאין בו כרי ראשו ורבו של קטן לא מהני הליכתו בקבע, כן נראה לעצית דעמי בעור השם ותברך. ודע עוד דמה שכתבנו לקמן במשנה ברורה: ומה שנוהגין האשכנזים וכו' אין יוצאין בזה כלל, הוא לכלי עלקמא, וכמו שכתב בספר ארצות-החיים, דאפלו לדרבי הב"ח שסובר דכיון שהגדול הולך בה בקבע הוא חשבו בגד, ורקא אם הוא יוצא בה בקבע אחר דרך מלוכש בלי התבייש בה, לא כן אלה המבאים כפני כסותם בלי יתראה החוצה, כי באמת יתביישו לצאת בטליתים אלה הרומים לקטיות על בגדיהם, אין שום חזק בזה. ועין בב"ח ובט"ו ובכל האחרונים שכלם מוחזקין ככרוכיא על זה: * לשוק. עין במשנה ברורה כמה שכתבנו "הספיסו האחרונים להחמיר" וכו', לאוהר צריך עיון לפי זה כוונתנו אף ענין טלית קטן שלטו אפלו אם יהיה בו שעור ארך, הלא אין דרך שום גדול לילך בו בשוק; אבל באמת זה אינו, הגדול נקרא בענינו נער כן י"ג שנה, כדמשמע מדברי הב"ח וארצות-החיים, ולשוק שכתב בשלחן צרופי לאו ורקא, והוא תרין על פתח ביתו כרחוב וכמו שכתב אליה רבה, ויבואר לא יתביש נער כן י"ג שנה לילך בו בימות התפחה לחוץ על פתח ביתו. עוד נראה לי פשוט בלאו הכי דעל-ידיהו לא בטל מהנו שם בגד, ולא אסור רק אם הוא מתבייש לילך בו מפני קצורו, דאם לא כן אפלו אם יהיה בהשלית קטן כדי ראשו ורבו של גדול ואפלו אם יגיע עד קרסליו הכי נמי ויפטר מציצית; וזכר ח"מ הכי נמי, אס"כ מן מקומות שהגדול מתבייש לצאת בו בטלית גדול בשוק הכי נמי דטלית גדול ופטור מציצית; אלא ודאי דמנת הנקרא הוא אמה אפשי מתיבשין לילך בו באקראי לשוק מפני קצורו, או לא חשיב בגד. מה שאין כן בענינו שהבייש הוא מפני שדרך אותו הבגד ללבוש סתם בגדי ולא על בגדי, לא בטל על-ידיהו מנה שם בגד. ועין במשנה ברורה עוד מה שכתבנו לענין שעור הבגד דבי בגי' וכע"א אמה; ונראה לאוהר דשעור זה מהני ורקא אם הטלית נארג או נחפר קצין מרוב ובאמצע יש בית הצואר, אבל אם נצשה עד אחד של השלית קטן מלפניו ואחר מלאחריו ובאמצע הוא חסר בצד אחד במקצתו וכד השני מתברר לפי שעת בעת שולבוש: (11) על-ידי קרסום: (12)

שער התענית

(6) מהיר"ל ולפי באור מתיבתא-השקל, ע"ש: (3) הנקרא: (2) ארצות-החיים שבו משמע בב"ח: (7) אליה רבה ותי"א אדם: (8) הרמב"ם והמסבר ועוד פוסקים: (1) הב"ח ותי"ו והמגן ארנס ותי"א, וכן הסכים הנ"ל, ע"ש: (1) כן כתב בארצות-החיים: (2) כן כתב בארצות-החיים בשם ספר משמח"ל שמוך ומצא כן ראשו ורבו של קטן כן ט, והוא אמה וחצי, ע"ש: (3) במח"א אדם וכן בארצות-החיים ובכמה ספרים הרעישו על זה: (4) כמאן עד סוף בבאר היטב:

הלכות ציצית סימן מז

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק א]

וְעֵשָׂה הַכְּתָפִים שֶׁל הַטְּלִית־קָטָן רְחֵכִים כְּרִי שִׁיָּהוּ נְכָרִים וְיִהְיֶה צְלִיקָה תּוֹרַת כְּגֵד וְלֹא שֵׁם רְצוּעוֹת⁵.

2) מקור דבריו מהמחצה"ש (ד"ה דלא), שביאר שמה שכתב המהרי"ל 'דלא ליתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה; הרי זה לשון מושאל, ואין כוונתו אלא שצריך שיהיו הכתפיים ניכרות היטב על מנת שיהיה עליהן שם בגד, ולא שם רצועות בעלמא. אמנם, החזו"א (א"ח סי' ב ס"ק ט) כתב לבאר את דברי המהרי"ל כפשוטם, ואשר על כן הצריך שיהיו שתי הכתפיים רחבות מנקב בית הצואר, וסיים החזו"א, שכיון שהוא נוגע לדאורייתא, אין להקל בזה. וכן כתב בקובץ אגרות (ח"א סי' י), שיהיו הכתפיים רחבין 21 ס"מ כל אחת, והחלל 18 ס"מ. ואם נקרע קצת מן הכתף עד אשר אין בה כדי מרובה על הפרוץ, כתב החזו"א (שם סי' ג ס"ק יט) שאין הציצית פסולה, משום שקרע לא נחשב כחסר, וכיון שרוב הטלית שלימה אין הקרע מפסיד.

[משנב ס"ק ב]

אף אם דָּרַךְ אִנְשֵׁי הַמְּקוֹס שֶׁהַגְּדוּלִים יִלְכוּ בוֹ בְּקִבְעַת לְשׁוֹק וְאֵינָן מִתְּכַשְׁיָן, מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הַב"ח דְּתֵיב בְּצִיצִית⁶.

3) והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק לא) שדברי הבי"ח תמוהים. עוד כתב שם (ס"ק לד), ששיעור הבגד קבוע, ואם אין בו שיעור ראשו ורובו של קטן, אינו נחשב בגד אף על פי שהגדול ייחרו לצאת בו, ואף אם מנהג כל בני עירו לצאת בו.

[משנב ס"ק ד]

וְהַסְּכִימוּ הָאֲחֻזָּוִים לְהַתְּמִיר שְׂלֵא לְכַרְף עַל טְלִית־קָטָן אֶף שֵׁשׁ בוֹ כְּרִי רֵאשׁוֹ וְרִבּוֹ שֶׁל קָטָן, אִם הַגְּדוֹל מִתְּכַשֵּׁי לְצֵאת בוֹ בְּאַקְרָאֵי לְשׁוֹק⁷.

4) והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק ל), שלכאורה אין מקום להחמיר, ומה שאמרו חז"ל שהגדול יוצא בו, אין זה תנאי נוסף, אלא רק טעם לשיעור של ראשו ורובו של קטן, שכן הוא עיקר טבע בני אדם לצאת בשיעור זה. וכן כתב השו"ת הלכות (ס"ג) שרעת החזו"א נוטה שיכול לכרף.

[משנב ס"ק ה]

וּמִנְהָג אֲנִשֵּׁי מְעֵשֶׂה לְדַקְדֵּק שִׁיָּהֵי בוֹ אִמָּה מִלְּפָנָיו וְאִמָּה מִלְּאַחֲרָיו⁸, וְנִקְבַּב בֵּית הַצְּנָאֵר אֵין עוֹלָה לְמַנְיָן⁹, וּבְטְלִית־קָטָן כְּנֵה יָצָא מִן הַסְּפִיקוֹת וְיִכּוֹל לְכַרְף עֲלָיו; וְעַל־כֵּל־פָּנִים לֹא יִפְחֹת מִשְׁלֶשֶׁת רְבָעֵי אִמָּה בְּאַרְבֵּי לָלְ צֵד¹⁰.

5) ושיעור האמה, כתב בספר שיעורין של תורה (שיעורי המצות אות ד) שלפי דעת החזו"א הוא 58 ס"מ. והשו"ת הלכות (ס"ו) כתב שיותר טוב לעשות 60 ס"מ. וכן כתב החזו"א (קובץ אגרות ח"א סי' י) 'מצות ציצית כיצד וכו', ורחב הטלית 60 ס"מ. ולדבריו שלשת רבעי האמה הוא 44 ס"מ (ושיעור אמה בצמצום הוא 57.6 ס"מ,

ושיעור שלשת רבעי אמה הוא 43.2 ס"מ). ולפי הגר"ח נאה, שיעור האמה הוא 48 ס"מ, ושיעור שלשת רבעי האמה הוא 36 ס"מ.

6) ואם העומד בכל כתף מרובה על הנקב, כתב החזו"א (א"ח סי' ג ס"ק לא) שגם הנקב עולה למנין, ואין להחמיר ולחשב את שיעור רוחב הטלית, דהיינו אמה, בלא הנקב.

7) החזו"א (שם ד"ה באה"ח) דקדק, שלא כתב כאן המשני"ב מהו שיעור רוחב הטלית. וכתב שם, שאם רוחב הטלית הוא אמה יש להקל שיהיה אורך הטלית שלשת רבעי האמה לכל צד, דהיינו שסך כל אורך הטלית יהיה אמה וחצי.

[משנב ס"ק ו]

וּמִלְּבַד שֶׁמְכַשְׁלִין מְצוֹת צִיצִית מְכַרְכִּין כְּרָכָה לְכַסְּלָהּ כְּכֵל יוֹם וְעוֹבְרִים עַל יָלָא תְּשֵׂא¹¹, גַּם אִסּוּר לְצֵאת בוֹ בְּשִׁבְתָּ¹².

8) היינו לשיטת השו"ע לקמן (סי' רטו ס"ד), אך לשיטת שאר הראשונים שהביא במשנ"ב שם (ס"ק ב), כיון שמוזכר את הברכה דרך שבח והודאה, אין בזה לאו דאורייתא אלא איסור מדרבנן בלבד.

9) והחזו"א כתב (שם ס"ק כח), שכיון שאינו עומד להסיר את חוטי הציצית מהבגד, לפי שנח לו בהם שנראה על ידם כלוש ציצית, חשוב הדבר כנוי הבגד ותכסיסיו, ולפיכך אין החוטים נחשבים כמשאוי, ומותר לצאת בהם בשבת.

[משנב ס"ק ז]

כֵּתֵב בְּתִשְׁבֹּת בֵּית־יַצְקֵב סִימָן קוֹ דְּכִינָן שְׁעוּמַד לְהַתְּפַשֵּׁט כְּפִשׁוּט דְּמֵי אֶף שְׂלֵא נִתְּפַשֵּׁט עֲרִין¹³.

10) ולגבי טלית שהתכווצה בכביסה ונפחת שיעורה, דייק בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ב תשובה ו) מדברי הבית יעקב, שרק כשעומדת לחזור ולהתפשט נחשב שיש בה עדיין שיעור, אבל כשהתכווצה ולא תחזור לשיעורה הקודם, אין להחשיבה לפי מידתה שבתחילה, ולכן לכתחילה יש לעשותה בשיעור כזה שגם אחר הכיווץ ישאר בה שיעור טלית.

[ביה"ל ד"ה לשוק]

וכיזד השני מחברו לפי שעה צעת שלובשו¹¹ עלי'די קרסים¹².

11) מבואר מדבריו, שמותר להניח את הכתף כך, באופן שאינה מחוברת וחלוקה לשנים, ורק בשעה שלובש את הבגד יש לחברו על ידי קרסים, וכתב החזו"א (א"ח סי' ג ס"ק יט), שמכאן נראה שאם נקרעה כל הכתף האחת יתפרנה, ואין בזה משום 'תעשה ולא מן העשוי'.

12) ולענין חיבור שני חלקי הבגד על ידי קרסים, כתב במשנ"ב לעיל (סי' י ס"ק כט), שאינו נחשב חיבור אלא אם כן כפופים הקרסים מאד, עד אשר אין יכול להתירם אלא על ידי מעשה.

הַלְכוּת צִיצִית סִימָן יו

ביאורים ומוספים

הולך ברשות הרבים הוא בהצנע, כתב לעיל (סי' י ס"ק ל) שלא שייך בזה משום מראית העין.

[משנ"ב ס"ק ט]

לקח לו בגד של ד' כנפות ולהטיל בו ציצית כדי לחנכו במצותו.

6) מבואר בדין זה, שדין חינוך לענין מצות ציצית הוא משעה שידוע הקטן להתעטף. אמנם, מדברי הרמ"א שכתב שידוע הקטן לאחוז הציצית בידו בשעת קריאת שמע, משמע לכאורה שגיל חינוך הוא כשידוע הקטן לקרוא, שהוא מאוחר מגיל חינוך של עטיפה. ויש שביארו בכונת הרמ"א (וכן נקט בשו"ת פאת שדך ח"ב סי' ה), שמדובר בקטן שבא עם אביו לבית הכנסת, ובשעה שהציבור קורין קריאת שמע יודע הוא להחזיק את הציציות בידו.

והמנהג בזה, כתב השערי תשובה (ס"ק ד) בשם הא"ר (ס"ק ב) להלבישו טלית קטן כשידוע לדבר, ולפחות כשיגיע לגיל שלש. והוסיף הגרי"ש אלישיב (קונטרס חינוך הבנים שעל ידי כולל אברכים רחובות סכ"ב) שהמנהג הוא מגיל שלש גם אם מתלכלך כל היום מחול ומבוץ.

[משנ"ב ס"ק טז]

ושעור טליתו, כתב בקרי"מגדים בסימן טז ובדברך הסיים שהוא כדי להתעטף בו ראשו ורבו שלו.

6) באופן המדידה, כתב בספר ארחות רבנו (ח"א עמ' כב) שבאורך מחדד מתחילת גבו כולל ראשו, ומשיעור זה צריך רוב. וברוחב מספיק שמקיף רוב היקף הגוף, היינו הגב והצדדים.

[משנ"ב ס"ק טז]

ואם יש בו זה השעור, אז צריך אביו להטיל בו ציצית ולקרף צמ"ז.

7) אמנם לענין אתרוג שאול, הביא לקמן (סי' תרנח ס"ק כח) שיטת הראשונים שמקיימים בו מצות חינוך ביום ראשון של דסוכות, אף על פי שצריך 'לכם', ובביאור שיטתם כתב בשע"צ שם (ס"ק לו), שהם סוברים שמצות חינוך היא רק על עצם המצוה ולא על פרטי המצוה, ובשירת אגרות משה (יו"ד ח"ג סי' נב) דייק מדבריו, שסובר שעיקר הדין כדעה זו. ובשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' ו) כתב, שיש לחלק בין אתרוג שאול שאי אפשר לחנך את הקטן בכך מחמת קטנותו, כיון שאין הקטן יכול להקנות אתרוג לאחרים, לבין מצות ציצית, שאפשר לחנך את הקטן ללבוש בגד כשיעור ולקיים את המצוה כתיקונה.

8) אמנם, אם עדיין לא הגיע לגיל חינוך של מצות ציצית אך הגיע לגיל חינוך של ברכות, כתב בשו"ת שבט הלוי (שם) שיכולים להרגילו לברך כדי לחבב עליו את המצוות, אף אם אין בטלית קטן כדי שיעור ראשו ורובו. והגר"ש איערבך (שיח הלכה אות כ) כתב, שהגם שאסור לחנך בדבר הפסול למצותו גם את מי שלא הגיע לחינוך, מ"מ בציצית שהיא מצוה חשובה מאד ומצותה כל היום, וגם קטנים שהם בני שלש וארבע שנים עדיין לא הגיעו לחינוך, על כן אין לגעור במחנכים אותם לברך. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (קונטרס מצות חינוך ואיסור שקר סכ"ב) שמדין חינוך יכול הקטן לברך.

[ביה"ל ד"ה לשוק]

לענין שיהיה נקרא שמו בת ד' כנפות¹³.

13) והחזו"א כתב (ארו"ח סי' ג ס"ק יט), שאם קרסים חשובים לחבר את שני חלקי הבגד כשיש בכל אחד מהם כשיעור, הוא הדין שחשובים להשלים את השיעור.

[ביה"ל שם]

ובקצת אין דין זה ברור, ד"ש אומרים דבעינן כדי ראשו ורבו בין בארץ ובין ברחוב¹⁴.

14) ובביאור דבריו כתב החזו"א (שם), שצריך שיכסה הבגד את גוף האדם בין אם יתן את אורך הבגד לאורך קומתו, ובין אם יתן את רוחב הבגד לאורך קומתו. וסיים שם, שעדיין אין הלשון מכונה, וגם אינו מובן מזה ענין זה לחיבור שני חצאי הטלית על ידי קרסים.

סימן יז

מי הם החיבים בציצית

[משנ"ב ס"ק ד]

דאף מי שאינו מצוה ועושה יש לו שקרוי.

1) ומה שיש רשות בידה ללבוש ציצית, ביאר הגר"ש איערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ג דבר הלכה אות כג) שהיינו דוקא במקום שמטילות ציצית על שמלות שלהן, אבל להתעטף בטלית שלנו אסור להן, שהוא כלי גבר על אשה.

[משנ"ב ס"ק ז]

ישנה לומר וצונג' בין שהאנשים נצטוו, גם הם יש להם שקרוי.

2) אמנם לברך לכתחילה, כתב בביה"ל לקמן (סי' קצ ס"ד ד"ה יטעום) לענין תקיעת שופר, שכיון שלא נזכר שום רמז מצוה בש"ס על הנשים, יותר טוב היה שהן עצמן גם כן לא יברכו, אלא שלא נוכל למחות בידן על כך.

וגוי המקיים מצוה, דעת הגר"ש איערבך (משנ"ב ביצחק יקרא) שאף על פי שיש לו שכר, מ"מ אין הוא שייך באמירת יצונג.

[משנ"ב ס"ק ה]

לאו חובת גבאי, שאינו חיב לקנות לו טלית כדי שיתחייב בציצית³.

3) ומטעם זה כתב לקמן (סי' כה ס"ק ב) לגבי מי שאין ידו משגת לקנות גם ציצית וגם תפילין, שיקנה תפילין, משום שאותן הוא חיוב להניח ואם אינו מניח הרי הוא בכלל פושעי ישראל, ואילו בציצית הוא מחוייב רק אם יש לו בגד של ארבע כנפות. עוד כתב שם, שאם אין ידו משגת לקנות ציצית ותפילין אינו חיוב לחזור על הפתחים כדי לקנותן.

[משנ"ב ס"ק ו]

ואולי ד"ש להקמיר בקל זה מקני מראית העין ונכאימא שם בקספין⁴.

4) אמנם, מי שהולך תמיד בטלית קטן תחת בגדיו, ואף כשהוא

הלכות ציצית סימן יז

יז מי הם החיובים בציצית, ובו ג' סעיפים:

א "אף-על-גב דכתיב 'וראייתם אתו', סומא (א) חייב בציצית, מפני שנתרבה מ'אשר תכסה בה', וקרא ד'וראייתם אתו' אצטריך למעט (ב) כסות לילה (ע"ל סי' יח): **ב** 'בגדים' (ב) ו'עבדים פטורים, מפני שהיא מצות עשה (ג) שהזמן גרמא. הגה ומכל מקום אם רוצים לעטפו (ד) ולקרף עליו הרשות כדרך כמו בשאר מצות עשה שהזמן גרמא (תוס' והרא"ש והר"ן פ"ב ד"ה ופי' קדושים), אף מקמי קריאתו, ולכן אין להן לבלש ציצית, הואיל (ה) ואינו (ו) חובת גברא (אגור סימן כו), פרוש, אינו חייב לקנות לו טלית כדי שיתחייב בציצית. ולקמן בסימן יט אמר, כשיש לו טלית מארבע כנפות (ולבשו). **ג** טמטום ואנדורוניוס (ו) חייבין מספק, ויתעטפו (ז) בלא ברקה (פרוש טמטום לא נודע אם הוא זכר או נקבה, ואנדורוניוס יש לו (ח) זכרות ונקבות). (הגה ולפי מה שנהגו גושים לקרף במצות עשה שהזמן גרמא (ג) [ג] גם הם יקרבו) (דברי עמנו): **ג** לקטן היודע להתעטף, אביו צריך (ט) לקח לו (ד) [ד] ציצית (י) לחנכו: הגה ודוקא כשיודע לעטף שני ציציות

שערי תשובה **באר היטב**

[ג] גם הם יקרבו. עבאיט, ומ"ש דאי קריה הוא לא יקרף, כ"כ ג"כ בעלת תמיד, וכבר"י סי' תרי"ט פתב דמה בכך, דאי משום הבריה לא נצטווה, גם נשים לא נצטוו ומברכות איב' ה"ה בריה ע"ש, ודבריו נכונים. ועין בשאגת ארזה סי' לא פתב הכלאים בציצית לא שרא דתקנא אלא במקום מצוה, לכן טמטום ואנדורוניוס אינו חייבים מספק מ"מ כלאים אסור; ולכן אפלו להקנן דתקנא דס"ל סד"ן בציצית חייב לעשות לכן של מינו, מ"מ בטמטום ואנדורוניוס אין להטיל אפלו לכן בכרך שפתן הואיל ואינו ראוי לבילה, דתכלת מן התורה ע"ש. ונראה דאף אם נאמר שהוא בריה מ"מ לא אמעיט באסור כלאים, דהא גם נשים חייבים, וא"כ שפיר ש"ך הך טעמא שאינו ראוי לבילה דתכלת. ועוד כתב בשאגת ארזה שם דאם הפגד הוא ספק בתי חיוב ואסור להטיל בה תכלת משום ספק כלאים, או אפלו אם הוא של פשתן אין להטיל אפלו לכן מטעמא דלעיל שא"ר לבילה מן התכלת ע"ש: [7] ציצית לחנכו. עבאיט, וכתב בא"ר בשם ספרי יראים, להלביש לקטן ט"ק כשיודע

(ב) ו'עבדים. עין יד'ארתן סי' טו: (3) חובת גברא. פי' שאינו מחייב לקח לעצמו טלית כמ"ש סי' כד. ודע דאנן פסקינן גבי ציצית חובת גברא ולא חובת גברא, ומתנוהו לקלא: חובת גברא לקלא למעוטי חובת מנא, שכל זמן שאינו לובש הטלית אע"פ שיש לו ד' כנפות פטורה מציצית, ולא חובת גברא, שאינו חייב לקנות לו טלית כדי שיתחייב בציצית, רק אם יש לו טלית מדי' כנפות ולובשו אז חייב בציצית, עין סי' יט: (2) גם הם יקרבו. ותמה אני דנהי דטמטום יקרף מהאי טעמא וגם אנדורוניוס למ"ד ספקא הוא, אלא למ"ד בריה מפני עצמה הוא למה יקרף, שכנה"ג, ועין בלבוש ו"ח. ועין בספר בני-מאז שפסקלל במקום שיש בו ספקות להחמיר כדי לברך אם נאמר ספק ברכות להקל: (7) ציצית לחנכו. ודוקא פחות מכן י"ג אבל מ"ג ואילך חייב בציצית כגדול. ומ"ש בדרשות מהר"ל

באר הלכה **משנה ברורה**

לענין שיתנה נקרא שמו בת ד' כנפות⁽¹⁾, אבל אם-כן נהנה מכרתין לומר דמצופינן ארץ ורחוב של הפגד להנדיי לחייב של השליח-קטן בציצית; ובאמת אין דין זה ברור, דיש אומרים דבענין כדי ראשו ורבו בין בארץ ובין ברחוב⁽²⁾, עין בארצות-התיים, ומכל מקום נראה לי דאם השליח-קטן מחוייב בכל צד כשעור אמה על אמה, בנדאי וכול לסמוך ולקרף עליו, דאף אם חמצי לומר דלא מצופינן צד אחד להשני לענין זה, הלא פשה אחרונים סוברין דשעור אמה על אמה לכד הוא שעור בגד החייב בציצית; ושעור אמה הוא ששה טפחים ולא בעינן אמה שלטו. כתב הפרי"מגדים: אם יש בהפגד כדי לכסות ראשו ורבו אלא שהוא לבוש כזוי ואין יוצא בו לשוק גרמי, וחסם בגרמי-אדם יוצאין בו לב"ח דסובר מרמי בעינן, וכמו שפסק השור וזכמו שכתב המגן-אברהם בסוף דבריו להחמירו, אפשר דאין הכי נמי בעניננו דאין ראוי לקרף על טלית פנה, דבמדי דתחו' אזלינן, וצריך עיון. ולכאורה הוא פלא, דבנדאי לא נתנה התורה שערין בכל אחד לפי דעתו; גם דלא אמרו בבבב"קא "יהוא יוצא בה ארעי לשוק" אלא "והגדול יוצא בה". ואפשר לישון בב"ח בסימן זה, ע"ש, הריאזו לזכור זה, אבל במקת בב"ח לא כזו לנה, ויותר נראה לי דמה שחייב לו לזכור זה משום דהוא פתב באש"ל-אברהם דלהב"ח אם הוא יוצא בה כשקט, אף שאין בה ראשו ורבו של קטן ואין שום אדם יוצא בה, אפלו הכי חייב, דאזלינן במדי דידה ולא אמרינן בטלה דעתו, משום הכי מספק נמי להספק, מה שאין כן לפי מה שבררנו מתחלה אין שום ספק בזה דחייב:

א (א) חייב בציצית. ופשוט דחייב לקרף גם-כן עליהן, אף שיבדק אותן מתחלה במשמוש כדי או יבקש לאחר לברקם: **(ב) כסות לילה.** והספקרא נותנת לרבות כסות סומא ולמעט כסות לילה, (6) משום דכסות סומא ישנו על-כ"פ-נים בראיה אצל אחרים, אבל כסות לילה אינו בראיה אצל אחרים: **ג** שהזמן גרמא. דהא בפלילה לאו זמן ציצית הוא, וכל מצות עשה שהזמן גרמא גושים פטורות מהם (3) אפלו מדרבנן, (ג) דהקשה כל התורה לתפלין דכתיב בהו "למען תהיה תורת ה' בפיך", וכמו דפטורות מתפלין דאתקיש לתלמוד תורה דכתיב בה "ושננתם לבניך" ולא לבנותיך, כן פטורות מכל מצות עשה שהזמן גרמא; ו'עבדים' ילפינן בגזירה שנה 'לה' 'לה' מאשה, דכל מצוה שהיא פטורה גם העבד פטור: **(ד) ולקרף עליו.** דאף מי שאינו מצוה ועושה (7) יש לו שכר⁽¹⁾, וש"ך לומר 'וצנו' פיון שהאנשים נצטוו, גם הם יש להם שכר⁽²⁾: **(ה) ואינו חובת גברא.** בזה (5) מתרין למה מברכות הנשים על לילב דהוא גם-כן מצות עשה שהזמן גרמא, ותרין שאני הקא שאינו חובת גברא, שאפלו איש אין עליו חיוב דאורייתא לקנות טלית פת ארבע כנפות, אלא אם מתעטף

חייב לעשות בו ציצית, מה שאין כן לילב דגבי איש הוא חובת גברא, והוא חובת הגוף. ודע, (1) דאנן פסקינן גבי ציצית, חובת גברא ולא חובת גברא, ומתנוהו לקלא: חובת גברא לקלא, למעוטי חובת מנא, שכל זמן שאינו לובש הטלית אף-על-פי שיש לו ארבע כנפות פטורה מציצית; לאו חובת גברא, שאינו חייב לקנות לו טלית כדי שיתחייב בציצית⁽³⁾, רק אם יש לו טלית מארבע כנפות ולובשו אז חייב בציצית; עין סימן יט: **(ו) חייבים מספק.** דספק תורה לחמרא, כן פתב בית-יוסף. ומשמע מזה דדבר שחייבו רק מדרבנן, כגון טלית שאולה אחר שלשים יום, וכנ"ל בסימן יד, או בגד שחייבו רק מטעם ספק, כגון בגד שחייבו פתוח וחציו סתום, וכנ"ל בסימן י' סעיף ז, ושאין לילף בו בלא ציצית. ועין בפרי"מגדים שכתב עוד בעין זה, ואולי דיש להחמיר בכל זה מפני מראית העין וכדאיתא שם בסעיף ח⁽⁴⁾: **(ז) בלא ברקה.** פיון דעקר החיוב הוא רק משום ספקא, לענין ברקה שהוא מדרבנן אזלינן בה לקלא. ועין לקמן בסימן סו במשנה ברורה מה שכתב שם אי"ה פמה פללים בשם הפוסקים בזה: **(ח) זכרות ונקבות.** והוא גם-כן ספק זכר או נקבה. ועין בארצות-התיים שחייב ראיה מפה מקומות דפסקינן פן להלכה דהוא בגדר ספק, ולא כמאן דאמר דהוא בריה מפני עצמו: **ג** לקח לו ציצית. פרוש, לקח לו (1) בגד של ד' כנפות ולהטיל בו ציצית כדי לחנכו במצות⁽⁵⁾, ושעור טליתו, כתב בפרי"מגדים בסימן טו ובדרך התיים שהוא כדי להתעטף בו ראשו ורבו שלטו⁽⁶⁾, ומשערין בקטן עצמו שמתעטף בו לפי גדלו ולפי קטנו; ואם יש בו זה השעור, אז צריך אביו להטיל בו ציצית ולקרף עמו⁽⁷⁾, ואם אין בו זה השעור, אין מברכין עליו⁽⁸⁾: **(י) לחנכו.** כל זה (5) ודוקא כשלא הגיע עדין ל"ג, אבל מ"ג

(1) ט"ז: (2) ברכות יט ע"כ: (3) קדושין לד: (4) מגן אברהם: (5) ה"ה ט"ז: (6) באר היטב: (7) ב"ח וארצות-התיים בשם התוספות: (8) באר היטב: